

ИЗВЕШТАЈ О ОЦЕНИ ДОКТОРСКЕ ДИСЕРТАЦИЈЕ

др Слађане Мартиновић Митровић

I ПОДАЦИ О КОМИСИЈИ
<p>1. Датум и орган који је именовao комисију</p> <p>Наставно-научно веће Медицинског факултета у Новом Саду 28.10.2014. године именовало је комисију за оцену докторске дисертације др Слађане Мартиновић Митровић</p> <p>2. Састав комисије са назнаком имена и презимена сваког члана, звања, назива уже научне области за коју је изабран у звање, датума избора у звање и назив факултета, установе у којој је члан комисије запослен:</p> <p>1. Проф. др Никола Вучковић, редовни професор на Катедри за психијатрију и медицинску психологију Медицинског факултета у Новом Саду, изабран у звање маја 2003.г, ужа научна област психијатрија, запослен на Клиници за психијатрију Клиничког центра Војводине, Нови Сад</p> <p>2. Проф. др Александра Недић, редовни професор на Катедри за психијатрију и медицинску психологију Медицинског факултета у Новом Саду, изабрана у звање јула 2014.г, ужа научна област психијатрија, запослена на Клиници за психијатрију Клиничког центра Војводине, Нови Сад</p> <p>3. Проф. др Смиљка Поповић Деушић, ванредни професор на Медицинском факултету Универзитета у Београду, изабрана у звање маја 2013.г, ужа научна област психијатрија, запослена на Клиници за децу и омладину Института за ментално здравље, Београд.</p>
II ПОДАЦИ О КАНДИДАТУ
<p>1. Име, име једног родитеља, презиме:</p> <p>Слађана (Мирослав) Мартиновић Митровић</p> <p>2. Датум рођења, општина, држава:</p> <p>02.10.1975. године, Лозница, Република Србија</p> <p>3. Назив факултета, назив студијског програма дипломских академских студија – мастер и стечени стручни назив</p> <p>4. Година уписа на докторске студије и назив студијског програма докторских студија</p> <p>Кандидаткиња је 2008. године уписана на докторске студије клиничке медицине</p>
<p>4. Назив факултета, назив магистарске тезе, научна област и датум одбране:</p>

<p>Медицински факултет Универзитета у Новом Саду; магистарска теза под насловом „Анализа когнитивног функционисања код хероинских зависника у односу на дужину узимања супстанце“; научна област физиологија; одбрањена фебруара 2008. године</p>
<p>5. Научна област из које је стечено академско звање магистра наука: физиологија (неурофизиологија)</p> <p>III НАСЛОВ ДОКТОРСКЕ ДИСЕРТАЦИЈЕ: Утицај дужине експозиције хероину на егзекутивне функције опијатских зависника</p>
<p>IV ПРЕГЛЕД ДОКТОРСКЕ ДИСЕРТАЦИЈЕ: Навести кратак садржај са назнаком броја страна, поглавља, слика, шема, графикона и сл.</p>
<p>Докторска дисертација је прегледно написана на 182 стране и садржи све неопходне делове научног рада који су уобличени у 8 поглавља (увод, теоријски контекст истраживања, циљ истраживања и хипотезе, материјал и методологија рада, резултати истраживања, дискусија, закључци и литература). Резултати су прагледно приказани у оквиру 7 графикона, 3 дијаграма и 52 табеле, а цитирано је 295 библиографских јединица.</p>
<p>V ВРЕДНОВАЊЕ ПОЈЕДИНИХ ДЕЛОВА ДОКТОРСКЕ ДИСЕРТАЦИЈЕ:</p>
<ol style="list-style-type: none"> 1. Наслов рада је јасно формулисан, прецизан и у складу је са тематиком и садржајем дисертације. 2. Увод дисертације у најкраћим цртама нуди упознавање са истраживачким проблемом и сугерише циљеве истраживања. Написан је јасно и концизно. 3. Теоријски контекст истраживања систематично, прегледно и јасно указује на комплексност проучаване проблематике. Први део овог поглавља заснива се на упознавању са самим концептом егзекутивних функција, узимајући у обзир историјску перспективу, компоненте и биолошки супстрат егзекутивног система мозга. Основни појмови везани за појам зависности од психоактивних супстанци и зависности од хероина, етиолошки модели, са акцентом на биолошку компоненту, представљени су у другом делу Теоријског контекста истраживања, док се у трећем делу даје преглед досадашњих налаза у литератури о утицају злоупотребе дрога на оштећење егзекутивних функција. Комисија сматра да уводни део пружа детаљан приказ проблематике која је предмет истраживања. 4. Циљеви и хипотезе истраживања су логични и јасно формулисани, а усмерени су на утврђивање неуропсихолошких, психолошких и психијатријских последица зависности од хероина, у смислу оштећења система егзекутивних функција; испитивање постојања специфичног односа евентуалних дефицита егзекутивне перформансе опијатских зависника са дужином експозиције хероину и издвајање фактора који су значајно повезани са манифестним дефицитима, што би омогућило дефинисање предиктора оштећења егзекутивних функција код опијатских зависника. Комисија сматра да су циљеви истраживања и хипотезе јасно и прецизно формулисани. 5. Материјал и методе одговарају принципима методологије научноистраживачког рада у медицини. Прецизно су дефинисани начин избора и величина узорка и критеријуми за укључивање/неукључивање испитаника у студију. Испитивање је спроведено по типу студије пресека на Клиници за психијатрију Клиничког центра Војводине у Новом Саду. Истраживање је обухватило 105 зависника од опијата, који су у апстиненцији најмање три недеље, али не дуже од 6 месеци. Контролну групу је чинило 35 здравих субјеката, уједначених према полу и степену образовања са групом испитаника. За процену очуваности егзекутивних функција груписаних у четири домена (ажурирање и мониторинг садржаја радне

меморије, инхибиторна контрола, измена менталног сета и доношење одлука) коришћени су одговарајући психолошки и неуропсихолошки инструменти. За обраду и тумачење добијених резултата примењена је одговарајућа методологија, уз коришћење савремених статистичких метода за обраду података. Примењене методе рада су савремене и јасно формулисане и у складу су са постављеним циљевима и задацима испитивања.

Комисија сматра да су материјал и методе рада адекватни, да одговарају постављеним циљевима и да омогућавају добијање актуелних и квалитетних научних резултата. Примењене методе статистичке обраде података су адекватне, прецизне и савремене.

6. Резултати испитивања су приказани јасно, уверљиво, прегледно и стручно, путем табела и графикана, уз одговарајућа текстуална објашњења. Резултати произилазе из свеобухватне анализе бројних проучаваних параметара који су детаљно обрађени и при томе стручно приказују истраживану проблематику. Добијени резултати су приказани у више поглавља и груписани су према испитиваним обележјима, што омогућава њихову бољу прегледност и разумевање. У целини се може закључити да су резултати јасно и прегледно приказани и да су са научног аспекта значајни и потпуно разумљиви.

Комисија сматра да су резултати оригинални и реално приказани, јасни за интерпретацију и свеобухватни.

7. Дискусија је прегледно и јасно написана и при томе критички и аргументовано анализира резултате истраживања и компарира их са литературним наводима. Кандидаткиња је показала добро познавање и добар избор литературе у оквиру проблематике којом се бави дисертација. Дискусија је свеобухватна, а коментари и тумачења добијених резултата су логични и прихватљиви. Кандидаткиња систематично дискутује сваки појединачни резултат, као и целину, уз јасна и логична тумачења сопствених резултата и извођење правилних закључака. Комисија сматра да је дискусија исцрпна, прецизна и сваобухватна, уз критички осврт на савремену литературу, те значајно доприноси вредности ове дисертације.

8. Закључци су правилно и логично изведени из добијених резултата, прецизно и јасно су формулисани, а произилазе из добро постављених циљева и примењене методологије. Комисија сматра да закључци истраживања представљају логичан одговор на постављене хипотезе и да су утемељени на резултатима који су добијени на основу примењене адекватне методологије.

9. Литература је савремена и правилно одабрана према захтевима теме која се разматра, а обухвата 295 библиографских навода.

Комисија сматра да је литература актуелна, прецизно цитирана и адекватно коришћена.

Комисија позитивно оцењује све делове докторске дисертације.

VI СПИСАК НАУЧНИХ И СТРУЧНИХ РАДОВА КОЈИ СУ ОБЈАВЉЕНИ ИЛИ ПРИХВАЋЕНИ ЗА ОБЈАВЉИВАЊЕ НА ОСНОВУ РЕЗУЛТАТА ИСТРАЖИВАЊА У ОКВИРУ РАДА НА ДОКТОРСКОЈ ДИСЕРТАЦИЈИ

1. Мартиновић Митровић С, Дицков А, Митровић Д, Дицков В, Јовановић М, Петровић Д. Реакционо време у зависности од дужине узимања хероина. Срп Арх Целок Лек 2011; 139(1-2):69-75. (M 23)
2. Martinović Mitrović S, Dickov A, Vučković N, Mitrović D, Budiša D. The effect of heroin on verbal memory. Psychiatria Danubina 2011; 23(1):53-9. (M 23)
3. Martinović Mitrović S, Vučković N, Dickov A, Mitrović D, Dickov V, Dragin D, Marković J, Budiša D. The impact of heron on visual memory. Eur Rev Med Pharmacol Sci 2011; 15(3):275-83. (M 23)
4. Мартиновић Митровић С, Дицков А, Вучковић Н, Митровић Д, Мајкић Н, Будиша Д, Васић Д. Постигнућа хероинских зависника на Trail Making Test-у (апстракт). WPA ко-спонзорисани XIII Конгрес Удружења психијатара Србије; 19-22. окт. 2008; Београд, Србија. Енграми 2008; 30 (2 Супл 1):123. (M52)

VII ЗАКЉУЧЦИ ОДНОСНО РЕЗУЛТАТИ ИСТРАЖИВАЊА

Резултати истраживања јасно и експлицитно одговарају постављеним циљевима истраживања, приказани су јасно и концизно. На основу резултата изведени су следећи закључци:

I Конзумирање хероина доводи се у везу са значајним оштећењем система егzekутивних функција.

1. Код хероинских зависника бележе се сигнификантни дефицити у егzekутивном домену ажурирање и мониторинг садржаја радне меморије, манифестовани кроз оштећење вербалне (фонемске) флуентности и поремећај психомоторне координације.
2. Код хероинских зависника бележе се сигнификантни дефицити у егzekутивном домену инхибиторна контрола, манифестовани кроз смањену отпорност пажње на интерферентне стимулусе и израженију импулсивност.
3. Код хероинских зависника бележе се сигнификантни дефицити у егzekутивном домену измена менталног сета, што се резултира тешкоћама зависника да превазилазе хабитуалне одговоре и прилагођавају понашање захтевима које нуди нова ситуација.
4. Код хероинских зависника бележе се сигнификантни дефицити у егzekутивном домену доношење одлука, што се манифестује кроз склоност зависника да доносе високо ризичне одлуке, које резултирају тренутном добити, без обзира на неминовне касније негативне последице.

II Фактори на основу којих се може предвидети оштећење егzekутивних функција су: укупно трајање конзумирања хероина, просечна дневна доза хероина, број апстиненција у односу на укупно трајање хероина и узраст при првом контакту са психоактивним супстанцама.

1а. Од свих посматраних предиктора, трајање узимања хероина и узраст при првом контакту са било којом психоактивном супстанцом показали су се као значајни у предикцији оштећења фонемске флуентности зависника, објашњавајући око 40% варијансе. Дужа експозиција хероину (апроксимативно дужа од 5 година) и први контакт са хероин у периоду ране адолесценције (апроксимативно пре 15. године живота) предвиђају снижење вербалне флуентности хероинских зависника.

1б. Дужина експозиције хероину једини је фактор који предвиђа снижење психомоторне брзине и поремећајем психомоторне координације, при чему је и његова предикторска моћ мала, с обзиром да објашњава само око 7% укупног варирања критеријума.

2а. Хероински зависници који дуже конзумирају супстанцу (дуже од 5 година), имају слабију способност контроле интерферентних стимулуса. Други предиктор који се издвојио као значајан за предвиђање оштећења селективности пажње је виша просечна дневна доза хероина. Два поменута предиктора објашњавају око 20% варијансе критеријума.

2б. Дуготрајно конзумирање хероина (дуже од 5 година), коришћење високих доза хероина (претпоставка већих од 1,5 грам) и почетак коришћења психоактивних супстанци у раном узрасту (пре 15. године живота) повећава склоност зависника да делује без размишљања, општом тенденцијом да се доживе снажни импулси, често у условима негативног афективитета – моторна импулсивност; склоност ка мењању мишљења и ставова, проблеме концентрације и проблеме фокусирања на задатак који је тежак или досадан – когнитивна импулсивност и узрокује неспособност да се размишља унапред, активно тражи одговарајућа решења и планира будућност – одсуство планирања.

2ц. Зависници који чешће прекидају са узимањем супстанце имају израженију когнитивну импулсивност.

3а. Дуготрајно коришћење хероина (дуже од 5 година) и почетак конзумирања дрога у раном узрасту (пре 15. године живота) оштећује способност зависника да модификују когнитивне стратегије када се услови у окружењу мењају. Наведена два предиктора објашњавају 11,5% варијансе критеријума.

3б. Смањена способност зависника да уче из искуства, односно склоност ка понављању исте грешке се може предвидети на основу конзумирања хероина у дужем временском периоду (дужем од 5 година) и конзумирања високих доза хероина (виших од 1,5 грама).

4. Хероински зависници који дуже конзумирају хероин, користе хероин у већим дозама и у млађем узрасту долазе у контакт са дрогама, у већем ризику да праве изборе базиране на тренутном, снажном и краткорочном задовољству, не узимајући у обзир последице. Три наведена фактора заједно објашњавају скоро 40% варијансе критеријума, а међу њима се по јачини предикторске моћи издваја дужина конзумирања хероина.
5. Зависници мушког пола имали су израженије оштећење вербалне флуентности, брзине процесуирања и визуомоторне координације, селективне пажње,
6. Одсуство психопатских обележја у структури личности зависника, представља протективни фактор за настанак оштећења селективне пажње код хероинских зависника који су у дужем периоду експонирани високим дозама хероина.
7. Одсуство психопатских обележја има дискретну протективну моћ на развој одсуства планирања, код зависника који су у раном узрасту почели да конзумирају дроге

Добијени закључци се заснивају на научним поставкама и чврсто утемељеним практичним приступима и резултатима, који су од значаја за даље научноистраживачке подухвате и савременије приступе у клиничкој пракси.

VIII ОЦЕНА НАЧИНА ПРИКАЗА И ТУМАЧЕЊА РЕЗУЛТАТА ИСТРАЖИВАЊА

Експлицитно навести позитивну или негативну оцену начина приказа и тумачења резултата истраживања.

Резултати истраживања су приказани прегледно и систематично уз коришћење ваљано креираних табела и графика који доприносе информативности приказа резултата. Добијени резултати су јасно тумачени на основу најновијих доступних научних сазнања, на прикладан начин анализирани и логички повезани са литературним наводима. Закључци су адекватни, научно оправдани и логично произилазе из добијених резултата, што указује да кандидат добро познаје тематику.

Комисија позитивно оцењује да начин приказа и тумачења резултата истраживања.

IX КОНАЧНА ОЦЕНА ДОКТОРСKE ДИСЕРТАЦИЈЕ:

Експлицитно навести да ли дисертација јесте или није написана у складу са наведеним образложењем, као и да ли она садржи или не садржи све битне елементе. Дати јасне, прецизне и концизне одговоре на 3. и 4. питање:

1. Да ли је дисертација написана у складу са образложењем наведеним у пријави теме

Комисија сматра да је докторска дисертација написана у складу са образложењем наведеним у пријави теме.

2. Да ли дисертација садржи све битне елементе

Докторска дисертација садржи све елементе оригиналног научно-истраживачког рада на основу којих би се истраживање могло поновити.

<p>3. По чему је дисертација оригиналан допринос науци</p> <p>Докторска дисертација је по својој свеобухватности, добијеним резултатима и изнетим закључцима представља оригинални допринос изучавању утицаја дужине злоупотребе хероинана егзекутивне функције опијатских зависника. Величина узорка је адекватна у односу на постављене истраживачке циљеве и хипотезе и услађена са величином узорка у релевантним истраживањима из ове области, а методологија која је примењена је савременија и најчешће коришћена у публикованим студијама из ове области. Резултати ове студије су показали да дугогодишње узимање хероина (апроксимативно дуже од пет година) доводи до оштећења егзекутивних функција зависника, што се манифестује кроз склоност зависника да доносе високо ризичне одлуке, које резултирају тренутном добити, без обзира на неминовне касније негативне последице, тешкоћама зависника да превазилазе хабитуалне одговоре и прилагођавају понашање захтевима које нуди нова ситуација, смањену отпорност пажње на дистракторне стимулусе и повећану импулсивност. Наведени закључци могу бити веома корисни стручњацима у доношењу одлука везаних за правац и тип третмана зависника.</p>
<p>4. Недостаци дисертације и њихов утицај на резултат истраживања</p> <p>Детаљним проучавањем комисија није уочила недостатке који би могли имати негативног утицаја на резултате истраживања.</p>
<p>X ПРЕДЛОГ:</p>
<p>На основу укупне оцене дисертације, комисија предлаже:</p>
<p>На основу позитивне оцене докторске дисертације у целини и њених појединачних делова Комисија за оцену докторске дисертације предлаже Наставно-научном већу Медицинског факултета у Новом Саду и Сенату Универзитета у Новом Саду да се докторска дисертација др Слађане Мартиновић Митровић прихвати и да се кандидаткињи одобри одбрана.</p>

датум: 14.12.2014.

ПОТПИСИ ЧЛАНОВА КОМИСИЈЕ

Проф. др Никола Вучковић, председник

Проф. Др Александра Недић, члан

Проф. др Смиљка Поповић Деушић, члан

НАПОМЕНА: Члан комисије који не жели да потпише извештај јер се не слаже са мишљењем већине чланова комисије, дужан је да унесе у извештај образложење односно разлоге због којих не жели да потпише извештај.